FRANCKESCHE
STIFTUNGEN

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauin[a]e Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

De receptis arbitris. Rubrica.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

Visual Library

De receptis arbitris. *Rubrica.*

1 A ſententia arbitri de iure canonico appellatur, & quod non ſit propriè appellatio,
& an fatalia conſtituta in vera appellatione, habent locum in tali appellatione?
Statutum quod cauſæ inter conſanguineos debeant cõpromitti, & tunc ab eorum ſenten-
tia poterit appellari de iure communi quia aſſumuntur ex neceſsitate impoſita à ſta-
tuto, & quid de iure ciuili ſic appellatur. & nu. 4.
Ex ſententia iudicis quòd non ſit nata actio ante lapſum. x. dierum: & infra eos poteſt
appellari, vt impediatur oriri, & quid in ſententia arbitri?
Statutum quòd ſententia arbitri mittatur executioni, ſicut ſententia iudicis, an poterit
tunc appellari?
Coram arbitris quòd detur libellus, & lis conteſtetur.
An à ſententia arbitratoria poſsit appellari?

LEX. I.

EX ſententia. † A ſententia arbitri [a] non appellatur. quia non parit actionem, vel exceptionem: licet eñ metu pœnæ pareatur. h. d. & apta iſtam rationem hoc modo quia appellatio eſt inuẽta [b] ad reſcindendũ ſententiam quæ poſt decem dies ſi non appelletur, tranſit in rem iudicatã. & parit actionem: ſi eſt cõdemnatoria. & exceptionẽ, ſi eſt abſolutoria. ſed ſententia arbitri non eſt huiuſmodi: quia poſito quod ab ea nõ appelletur, nõ eſt tãtæ efficaciæ quod pariat actionem, vel exceptionem. ergo nõ cadit appellatio ad impediendũ natiuitatem actionis vel exceptionis: cũ oriri nõ poſsint. & ſi dicatur ad quid ergo cõpromittitur, ſententia arbitri non eſt paritura effectum. reſpondetur verum eſſe quod non eſt paritura de directo: & per ſe, ſed per indirectũ ſic: quia in compromiſſo promittitur per ſtipulationem pœna ſi non paretur laud. vñ timore pœnæ quis inducetur ad parendum. prout in ſimili habetur in l. ſi pacto quo pœnam. in fi. ſ. de pact. Prædicta vera quando latum eſt laudum infra tp̃s compromiſsi. ſi verò poſt, non parit effectum directò, nec per indirectum. quia non facit committi pœnam compromiſsi: licet ei non pareatur. & ſic talis ſententia eſt nulla omni reſpectu. & idem ſi eſſet lata per dolum arbitri, vel partium. vt. j. eo. l. iij. ſed in primo caſu quando infra tp̃s compromiſsi, & ſine dolo licet ſit nulla vno reſpectu quantum ad producendum vires de per ſe, non eſt nulla quantum alium effectum, vt faciat pœnam committi ſi ſibi non paretur: propter hoc tamẽ nõ poteſt appellari. quia appellaretur à cõtractu compromiſsi, vel promiſsiõis pœnę. quod eſſe nõ debet. quia debet appellari à ſententia. & ad impediendũ effectũ ſententiæ: ſed hic oriri nõ põt. eſt & alia rõ: quia per appellationẽ trãsferť iuriſdictio à iudice à quo ad iudicẽ ad quẽ. quod hic fieri nõ põt. cũ arbitri iuriſdictionẽ non habeãt: ſed ſimplicẽ notionẽ. l. ait p̃tor. & ibi no. ff. de re iud. prædictũ hic in arbitris aſſumptis mera ex partiũ volũtate. que dicunť cõpromiſſarij. nõ de aſſumptiõe ex neceſsitate. l. quę dicunť potius iudices. & ab eis appellať. vt. j. de iudic. l. fi. & procedit etiã de iure ciuili. † nã de iure canonico bene appellať à ſententia arbitri. v. q. vj. c. ſtatuẽdũ. ſed nõ eſt propria appellatio. vñ videť quod fatalia cõſtituta in vera appellatione, nõ habeant locũ in tali. cũ per eorũ lapſum cẽſeatur appellatio deſerta: ſicut ſi in cõpromiſſo fuiſſet appoſitũ pactũ quod poſſet appellari. nam licet doc. videanť tenere quod tũc potuerũt appellari. vt no. per Dy. in. l. nemo põt. ff. de leg. j. licet Cy. hic teneat cõtrarium, attamen retẽ. tũ op. Dy. non erit propriè appellatio. nec obſeruabũtur fatalia ſecundum Bal. quod eſt ſingulare. ſolum enim operatur vnũ. quod reducat iniquitatẽ ſententię. & poterit corrigi per iudicẽ appellationis. quo facto nõ cõmitteť pœna: licet ei nõ pareať: ſed ſi nõ eſſet tale pactũ appoſitũ, cogereť pars ſtare laudo quantuncũq̃ iniquo metu pœnę que cõmittereť: vt in. l. diẽ proferre. §. ſtari. ff. de arbitris. & hoc de iure ciuili, & in terris imperij. ſed de iure canonico ſecus. vt. ſ. dixi. † In gloſ. ſuper ver. [nõ poſſe.] in fi. ibi. [à iudice delegato.] illa ſolutio eſt bona ad. l. arbitro. qui ſatiſd. cogantur. ſed ad. l. fi. j. de iudi. dic vt. ſ. dixi. quod ibi loquitur in arbitris. quæ aſſumuntur ex neceſsitate à iure impoſita. vt in cauſa ſuſpicionis iudicis. Et ideo ſi ſtatutum dicat quod cauſæ inter conſanguineos debeant compromitti. videtur quod à ſententia illorum poſsit appellari de iure communi: quia aſſumuntur ex neceſsitate impoſita à ſtatuto. † In glo. ſeq. ibi. [Secundo non quia ante. x. dies non datur. & ſic non appellatur.] Dic illa cõſequentia nõ eſt bona. nã etiã ex ſentẽtia iudicis ante lapſum x. dierum non eſt nata actio. & tamen poteſt appellari. vt impediatur eius natiuitas. ergo idẽ videtur à ſententia arbitri, quia ſperatur oriri poſt x. dies: vt interim poſsit appellari. vt impediať oriri. Bar. tenet iſtã partẽ. quod poſsit appellari: quia appellando approbatur ſentẽtia. & ſic oritur actio & appellatur, vt reprobetur eius tenor. & ſic approbať vt lata. nõ vt bene lata. in l. iij. §. falſus. ff. rem ra. habe. Bal. reprobat ipſum Bar. in vtroq̃ dicto. dum dicit quod qui appellat, approbat ſententiam vt latã: non vt ſic latã. nam ille. §. falſus. non probat hoc. bene tñ probat qđ qui appellat à ſentẽtia contra ſuũ falſum procuratorẽ, bene videť approbare factũ procuratoris. cũ potuerit in iudicio ſuo noĩe venire. ſed ſentẽtiam nullo modo approbat. ſed reprobat appellãdo. & propter iſtum errorem in quo fuit Bar. per illũ tex. in multis alijs quæſtiõibus ad quas adduxit illum. §. ipſe errauit: vt in materia. l. poſthumo. j. de cõtrata. Secũdò inquantũ Bar. tenet qđ in caſu l. cũ antea. j. e. poſsit appellari j. x. dies. Bal. contra dicit. quia ſtatim qđ appellat apparet de cõtradictione ſua. qua præſuppoſita poſt x. dies ſñia in caſu illius. l. actionẽ non parit: vt in ver. altera aũt. ergo illa appellatio nõ tenebit vt appellatio: ſed vt ſimplex contradictio. nã ſecundũ Bar. teneret vt appellatio. & ideo ſi nõ obſeruaret fatalia, & nõ proſequereť eam corã iudice appellationis, tranſiret in rẽ iudi. & pareret actionẽ: contrariũ eſt verius. nã ſufficit qđ appareat de eius cõtradictione, abſq̃ eo qđ vlterius proſequatur, vt infringat illã ſñiam, & impediat actionẽ oriri. vt colligiť ex ver. ſi aũt poſt ſñiam. in verbo atteſtatio. & ibi tangã in d. verſ. altera

5 aũt. & loquiť Bal. ſatis ſubtiliter. & melius quã Bar. † Sed extra glo. quæritur. qd ſi ſtatutũ dicat qđ ſñia arbitri mittať executioni ſicut ſñia iudicis, an poterit tũc appellari. Bar. tenet qđ ſic. quia ceſſat ratio de qua hic Bal. diſtinguit, aut dicit qđ mittať executioni ſicut ſñia iudicis diffinitiua, quę trãſiuit in rem iudicatã: & tunc nõ poterit appellari. ſed ſtatim habebit effectũ. ſicut quia interueniſſet iuramentũ: vt j. e. l. ne in arbitris. nã à ſñia iudicis quæ trãſiuit in rem iudicatã nõ appellať. ſed illa ex forma ſtatuti ſtatim qđ eſt lata æquiparať ſñiæ iudicis quæ trãſiuit in rẽ iudicatã. Sed ſi ſimpliciter diceret qđ mittať executioni ſicut ſñia iudicis, poterit appellari: quia etiã à ſñia iudicis appellať antequã trãſeat in rẽ iudicatã. mihi videť quod etiã in pręcedẽti caſu poſsit appellari. licet dicat quod mittať executiõi ſicut ſñia quæ trãſiuit in rem iudi. quia debet intelligi. ſ. poſtquã in rẽ iudicatã tranſiuit, quia non fuerit appellatũ. nõ enim eſt credendũ quod ſtatutũ voluerit ſñiam arbitri eſſe maioris efficaciæ quã ſit ſñia iudicis: vt ſtatim qđ eſt lata trãſeat in rem iudicatã. ſufficit enim quod opereť vt aliquando tranſeat. qđ non eſt realiter de iure cõi. iuncto eo quod in ſimili no. in l. ſi quando. in prin. j. de inoffi. teſta. & prædicta procedunt in arbitris. qui neceſſe habent procedere de iure ſicut iudices. cũ compromiſſa ſint redacta ad inſtar. iudiciorũ. vt in l. j.

6 ff eo. † Ideo coram arbitris datur libellus. [c] & lis conteſtatur. vt j. eo. l. cum antea. §. pen. & non eſt data ei licẽtia auferendi de iure vnius partis. & dandi alteri. ſed debent de iure pronunciare ſecus in ſententia arbitratoria. cui videtur dari licentia vt procedat de iure & de facto. & auferendi de iure vnius partis in modica quantitate, & dandi alteri. vt in l. ſi de meis. §. recepiſſe. ff. eo. licet non appellatur: quia non habet iuriſdi. & ſic appellatio non poſsit operari effectum ſuum. & transfert iuriſd. eius in iudicem ad quem. poteſt tamen peti laudum reduci ad arbitrium boni viri. vt j. annum ſecundũ materiam. l. ſi ſocietatem. §. arbitrorũ. ff. pro ſoc. quod dic vt ibi plenè per Bar. & illa petitio. eſt quædã ſpecies appellandi. arg. in l. non diſtinguemus. §. cum quidam. ff. eo.

[a] A ſentẽtia arbitri. Adde Albe. Bal. Sal. & Paul. de Ca. in l. j. C. de arb. Bal. in l. cũ quędã. ff. de leg. ij. c. à iudicibus. ij. q. vj. c. ab arbitris. de offi. dele. li. vj. doc. in c. ij. & in c. per tuas. de arbi. & per doc. in c. quintavallis. de iureiuran.

[b] Appellatio eſt inuenta. Adde c. ſuggeſtum. et c. ad noſtrã. de appel. Spec. eo. tit. in §. ij. verſi. ij. & ſeq.

[c] Corã arbitris dať libellus. Adde Cy. in l. j. in iiij. q. C. de cõtrah. emp. & per An. de Butri. in c. quintavallis. de iureiuran.

LEX II.

1 SI contra compromiſſum. † Propter cõtumaciam litigatoris coram arbitro non comparentis pœna compromiſsi committitur. hoc dicit. Opponi. primò de l. non ex omnibus. ff. eo. titu. vbi directè dicitur contrarium. quod pœna compromiſsi non committitur ex omni cõtumacia. ſed ex illa tantũ quæ cõmittitur in non parendo ſentẽtiæ diffinitiuæ ipſius arbitri. Itẽ per rationem, quia pœna promittiť in

a ¶Quod valet compromiſſum. Adde Bal. in rub. extra qđ me. cauſa in iij. colū.

compromiſſo, ſi non pareatur ſententię ar-
bitri. & hoc debet intelligi de diffinitiua in
dubio. vt in l. qđ iuſsit. ff. de re iudi. propter
hoc doc. intelligunt hāc l. qñ fuiſſet expreſ-
sè promiſſa pro qualibet contumacia. quia fuiſſet actū quod ad
omnem iuſſum arbitri tenerētur partes comparere ſub pœna. &
hoc innuit tex. dum dicit. [ſi cōtra compromiſſum.] ſi enim hoc
non eſſet factum expreſsè, non videretur facere cōtra compro-
miſſum non comparendo: ſed duntaxat nō ſtando ſententiæ dif
finitiuæ: poteſt etiam intelligi qñ hoc nō fuit actum expreſsè. tñ
fuit citatus ad ſententiā audiendā. & quia non cōparuit, non po
tuit ſententia ferri etiā in contumacē: vt in l. ſi quis litigatorum.
ff. e. vnde cū impediuerit eam ferri, per ipſum ſtare videtur quo
minus diffinitiuæ pareatur. & ideo incidit in pœnā: ſicut ſi eſſet
lata diffinitiua, & ei nō pareret: ſed ſi arbiter potuit ad diffiniti-
uam ꝓcedere, quia fuiſſet actū expreſsè in cōpromiſſo ꝙ poſſet
ferri ſententia parte abſente: tūc ceſſaret illa ratio. quia non videt
per ipſum ſtetiſſe quominus diffinitiua feratur, cum ferri poſſet
eius abſentia nō obſtante. ideo ſi lata non fuit propter hoc inci-
deret in pœnā. & hoc voluit glo. in d. l. ſi quis litigatorū. & vide
in Spe. eo. ti. §. ſi. ver. ſed nūquid. & glo. in auť. de iudi. §. quia ve-
rò. in verbo coeant. pōt etiam intelligi qñ non fuit citatus ad ſen
tentiā diffinitiuā. ſed ad litigandū de cauſa. qua litigatione nō fa
cta nō potuit ad diffinitiuā ꝓcedi. etiā, ſi erat factū qđ poſſet fer
ri parte abſente. vt j. de iudi. l. properandum. §. & ſi quidem.

2 ☞ *Dolus arbitri ratum, an noceat parti pro qua tulit ſententiam?*
3 *Quando ualeat compromiſſum inter patrem & filium?*
4 *Sententia arbitratoris lata per ſordes uel gratiam, an faciat pœnam committi? ut hic.*
5 *Quando uidetur adeſſe dolus arbitrorum?*

LEX III.

1 ARbitrorum. † Sententia arbitri lata per ſor-
des, vel gratiā, nō facit pœnam
cōmitti ipſo iure. vel in effectu. licet ei non pareatur.
h. d. Primū dum dixi ipſo iure, ꝓcedit qñ per ſordes. i.
per pecuniā. ſicut eñ ſentētia iudicis eſt ipſo iure nulla, vt actio-
nem nō pariat. vt in l. venales. j. qñ prouo. nō eſt neceſ. ita & ſen
tentia arbitri, vt faciat ipſo iure ſtipulationē pœnalē non cōmit-
ti. ſi verò per gratiam ſine pecunia, tunc ſi eſt ſentētia iudicis ta
liter lata, valet mero iure. ſed nō in effectu. quia poteſt aduerſus
eam peti reſtitutio. ſi de hoc pōt conſtare. vt l. ſeruo inuito. §. cū
prætor. ff. ad Tre. ita in ſentētia arbitri valet mero iure, vt faciat
pœnam mero iure cōmitti. ſed non in effectu. quia obſtabit exce
ptio. & ſic dū tex. dicit. [exceptione doli mali.] Primo caſu poni
tur impropriè pro exceptione intentionis. Secūdo propriè. ꝓut
eſt actionis excluſio. quia actio eſt certa ad pœnam: ſed in primo
2 non. † In tex. ibi. [eorum qui arbitrati ſunt.] glo. intelligit quod
etiam interuenit dolus aduerſarij, pro quo lata eſt ſentētia. ideo
quærit quid ſi non interuenit niſi dolus arbitrorū? videtur quod
iſtud non habeat nocere parti. pro qua tulit ſententiam. ff. de re.
iu. l. non debet alteri. contrarium tamen determinat glo. & bene.
quia licet non commiſerit dolū in faciendo ferri ſententiam. cō-
mittit tamen nunc cùm ea vtitur. quia nō debet ex dolo arbitro
rum lucrari cū mea iactura. & ad hoc l. non diſtinguemus. §. cū
3 quidam. ff. eo. † In tex. ibi. [aduerſum filiam tuam.] no. ſecundū
a Bal. quod valet cōpromiſſum [a] factum inter patrem & filiū. ſed
intellige de emancipato. vel hodie etiam exiſtente in poteſtate,
ſi fiat ſuper aduentitijs. in quibus patri nō quęritur vſusfructus.
nam de illis poteſt eſſe lis inter eos. aliâs ſecus. vt in l. lis nulla. ff.
de iudi. In tex. ibi. [ſed ex doli mali clauſula.] quaſi dicat non ſo-
lū habet exceptionem aduerſus petitionem pœnæ. vt ſ. ſed etiā
actionem doli ad intereſſe, ſi propter dolum aduerſarij damnū
paſſus eſt ex clauſula quæ fuit appoſita. prout in ſimili no. in l. j.
ſ. de dolo. ſed ſi non fuiſſet appoſita, daretur actio doli. vt in l. &
4 eleganter. §. non ſolū. ff. de dolo. Sufficit. † In gl. quę incipit: imò.
ibi. [Solutio tacita conditio. & iſta ſolutio reprehēditur per doc.
quia qñ conditio tacita prouenit de mente partium, ita ſuſpēdit
actum ſicut cōditio expreſſa. l. Item quia. ff. de pac. quod autem
glo. dicit. procedit in tacita cōditione legali. quæ actū nō ſuſpen
dit: etiam ſi exprimatur. vt in l. iij. ff. de leg. j. ſoluunt ergo doc. qđ
in illa l. ita demum. alle. per gl. illa conditio ineſt actioni. non aūt
ſtipulationi. & ſic nō ſuſpendit natiuitatē actionis: ſed executio-
nem eius. Tu diſtingue. vt ſ. an interuenerint ſordes, vel non. vt
hic: ſecundo caſu procedit determinatio Doc. ſed in primo ipſo
iure non cōmittitur pœna. Sed quæritur. quid in ſententia arbi-
tratoris? Rñdeo idem. vt ſi lata ſit per dolum arbitratorū, facia[t]
pœnam in effectum non committi. & quod poſsit peti reductio
ad arbitrium boni viri: etiam ſi fuit renūciatum reductioni cum
iuramento: quoniam in omni generali diſpoſitione dolus intelli
gitur eſſe excluſus & exceptuatus: vt in l. creditor. §. Lucius Ti-
tius. ff. man. & ita diſputando tenuit do. Io. cāderilli: vt refert Io.
An. in addi. Spe. in ti. de arbi. §. ſi. in magna addi. & in c. quinta-
uallis. de iureiuran. nec eſt periura pars quæ laudo non obtem-
perauit: quia in iuramento ſubintelligitur tacita conditio: vt in l.
5 ſi. j. de non nu. pec. videtur † autem adeſſe dolus arbitratorum qñ
immoderatè lædunt. & in maxima quantitate. argu. in l. omnes.
§. Lucius. ff. quæ in frau. credi. & not. per Barto. in l. arbitrorum.

1 ☞ *Coram arbitris fiunt acta in ſcriptis: & talia acta non poſſunt probari niſi per ſcri-*
pturam. niſi teſtes deponerent ſcripturam ſemel fuiſſe factum, & nunc non reperi-
ri: tamen in ea ſic contineri.
3 *Quæ rationes oriantur ex ſententia arbitri?*
4 *Non ſtatur dicto iudicis, uel arbitri, de geſtis uel actis coram eis.*
Quid ſi in compromiſſo dictum fuit quòd arbiter poſsit procedere cum ſcriptura & ſi-
ne ſcriptura.

LEX IIII.

1 NE in arbitris. † Si compromiſſum fuit iuratū
à partibus & arbitro, vel à par-
tibus tantùm, vel ab arbitro tantū ex ſententia arbitri
oritur actio & exceptio. ſi de tali iuramēto cōſtet per
ſcripturam actorum, vel alio modo legitimè, ſecus ſi non cōſtat
niſi per aſſertionem vnius partis. etiam ſi arbiter de hoc atteſta-
tur verbo. Item ſi arbitri ſententia emologatur, poſtquā lata eſt,
ſimiliter actionem producit. hoc dicit. iſta l. quæ in prima parte
corrigitur per authē. hic poſitā. quæ vetat fieri compromiſſa cū
iuramento: ne detur via periurandi. & ſi contrà factum fuit, tale
iuramentum non roborat ſententiā, vt faciat eam parere actio-
nem, vel exceptionem: ſed ſolùm inducit peccatum in iurante ſi
faciat contra iuramentum. Contra primam partem huius l. opp.
de lega. j. ſ. eod. vbi ex ſententia arbitri non oritur actio iudicati.
& hic dicitur quod oriuntur quamplures. ſcilicet actio in factū,
condictio ex l. & vtilis in rem. Sol. ibi non interuenit iuramentū
partium: vel arbitri. hic ſic: ſi ergo ibi interueniſſet iuramentum,
etiam eo caſu quo ibi loquitur quando interueniſſet ſtipulatio
pœnalis, vel de obſeruantia laudi, adhuc orirentur illæ actiones
de quibus hic. & eſſet in electione partis an vellet agere ad ob-
ſeruantiam laudi. vel ad pœnam. quia non ſeruatur. ad vtrunq;
autem agi non poſſet. niſi eſſet clauſula rato manente pacto. vt
in l. qui fidem. ff. de traſac. Sed adhuc oppo. quod quando inter-
uenit ſtipulatio pœnalis, vel de obſeruantia laudi, non debet
tranſire ſentētia in rem iudicatam, ſed ita demum quando factū
eſt compromiſſum pacto nudo, & ſine pœna: vt j. l. proxi. Solu.
ibi quando non interuenit iuramentum. ſed fuit laudum emolo-
gatum expreſsè vel tacitè: talis emologatio non eſt tantę virtutis
quantæ iuramentum: quia non facit ex laudo oriri actionem, ni-
ſi in ſubſidium: quando ſi non oriretur vel operaretur ſententia
vel emologatio, nec directò, nec per indirectum: ſed quando in-
teruenit iuramentum, tunc etiam non in ſubſidium facit oriri a-
ctiones illas quibus licet non ortis poſſet agi ex ſtipulatione vel
ad obſeruantiam laudi. vel ad pœnā. ita intelligo hanc l. licet glo.
& Doc. non declarent. ſed an illo caſu licitum eſſet appellare an-
tequam corrigeretur. iſta l. per authen. videtur ꝙ ſic per illam l.
à contrario ſenſu. poſtquam parit actionem. contrarium dic per
iſtum tex. poſt prin. ibi. dum dicit. [eius diffinitionem validā
omnimodo cuſtodiri cēſemus, & neq; reum, neq; actorem poſſe
* diſcedere: ſed * tenere omnifariam, quatenus obedire ei compel-
lantur.] Nam ex hoc ſequitur quod ſtatim cū eſt lata, tranſit in
rem iudicatam: ergo non poteſt appellari: tantæ virtutis erit hoc
iuramentum: & etiam vltra. patet hic ſecundū glo. quod licet nō
appareat iuramentum fuiſſe præſtitum niſi per confeſsionē par-
tium, vel arbitri factam in ſcriptis apud acta, perinde eſt ac ſi ve-
rè iuratum eſſet: poſito quod vellet probare contrarium: quia
eſt præſumptio iuris & de iure: vt colligitur ex glo. quæ incipit
[non aperit.] nec ob. ſ. de iu. & fac. igno. l. cū falſa. vbi falſa con-
feſsio nō immutat veritatem. & poteſt probari contrarium. quia
2 fallebat hic in caſu huius l. † No. etiā hic qđ coram arbitris fiunt
acta in

FRANCKESCHE STIFTUNGEN

1 acta in ſcriptis.ᵃ & quod talia acta non poſſunt probari niſi per
ſcripturam.vt hic in verſi.[ſin autem in ſcriptura:] niſi teſtes de-
ponerent ſcripturam ſemel fuiſſe factam.& nunc nō reperiri. tñ
in ea ſic contineri ſecundum Bar.vt in l.quoties. in fi.ff. de pro-
ba.† Item no.quæ actiones oriantur ex ſentētia arbitri.nam ſi la-
tus eſt ſuper actione perſonali,oritur actio in factum. ſicut ex iu-
ramento:quę dicitur actio iudicati.vt in l.j.§.eo.ſicut & illa quę
oritur ex ſententia iudicis.vt in l.miles.§.qui iudicati.ff.de re iu.
ſi verò ſuper reali,oritur vtilis in rem ſimiliter.ſicut ex iuramen
to.& idem in ſentētia iudicis.vt no.in l.j.j.de iudi.Item vtroq; ca
ſu videtur quod oriatur condictio ex l.quæ eſt actio perſonalis,
ſcilicet vel ex l.illa in caſu ipſius.vel ex l.ſeq.in ſuo caſu.quia ſunt.
ll.nouæ facientes oriri actionem, quæ ante ipſas non oriebatur.
ergo &c.& in l.j.ff.de condi.ex lege.† Vltimò allegatur iſte ver.
[ſin autem in ſcriptura.] cum glo.q; non ſtatur dicto iudicis, vel
arbitri,de geſtis vel actis coram eis.& in hoc fundatur.c.quoniã
cōtra falſam.extrà de proba. quod vult ad ſcribendum acta de-
putari notarium,vel alium probum virum.dicit tamen Barto.in
auth.niſi breuiores.j.de ſen.ex bre.reci.q; ſi in compromiſſo dictũ
fuit quod arbiter poſſet procedere cũ ſcriptura, & ſine ſcriptu-
ra,videretur actum quod ſtaretur eius dicto de omnibus geren-
dis vel geſtis coram eo:quod tene menti: ſed ſi hoc nō fuit actũ.
tunc coram ſeipſo ſi verteretur.q.inter partes, non poſſet eſſe iu
dex vel arbiter, & teſtis: vt in l.quiſquis.§. de poſtu. coram alio
verò aut quæritur an poſsit teſtificari ſuper iuſtitia ſententiæ. &
tunc non,quia eſſent iudices in cauſa propria.ſi verò ſuper alio qđ
concernat ordinationem litis,ſi ſunt plures arbitri,poſſunt teſti-
ficari per l.ſi.C.de teſti.ſed ſi eſſet vnius, nō valeret teſtimoniũ:
non ratione prohibitionis,ſed quia non creditur vni teſti. quan
tumcunq; magnæ ſit dignitatis.vt in l.iuriſiurãdi.j.de teſti.& hoc
caſu loquitur iſte tex. dum dicit. [ſolius arbitri ſermones mini-
mè eſſe credendos &c.] & de hoc videbis per Cy.& etiam gloſ.
in ſeruit.& vide c.cum à nobis.de teſti.

1 *Arbiter ſi iurauit æquam ferre ſententiam, licet faciendo contrarium ſit periurus, an etiam faciat litem ſuam?*

AVTHENTICA.

1 DEcernit ius.† Quæritur primò de quo ſacra-
mento loquatur.in glo. ſunt duæ
opi.vna q; loquatur in omni caſu in quo loquitur.l. C.
& ſic tam de ſacro arbitri , quàm de ſacro partium. &
hæc eſt vera.cum veniat ad correctionẽ eius. ſicut & l.interpre-
tata intelligitur in caſu in quo loquitur.l.interpretata. vt in auſ.
de hære.dot.inſtru.na.& in l.nihil. cum ibi no. ff.de coniugen.
cum emanci.Alij dicunt q; loquitur duntaxat de ſacramento ar
bitri:partes autem non prohibentur iurare.ſed Pe.dicit econuer
ſo.q; arbitri non prohibentur iurare.ſicut nec iudex.vt in authẽ.
iuſiuran.quod præſtatur ab his:loquitur ergo ſecundùm eum de
iuramento partium.de hoc vide in Spe.eo.ti.§.ſi.ver.hic autem.
Et aduertendum quod iſta authen. non annullat iuramentum.
quia nec annullare poſſet.cum non ſit de foro temporali.& ideo
non procedit quod hic dicitur de iure canonico:quia poſſunt iu
rantes compelli officio iudicis ad obſeruantiam iuramenti: vt in
c.ſi vero contingat.de iureiu.ſecundũ doc.nec etiam annullat com-
promiſſum.imò valet eo modo quo valeret ſi non eſſet interpo-
ſitum iuramentum:& hoc vult glo.in ver. quid ſi bene? dicens q;
non reprobatur hic ſubſtantia.ſed qualitas.ſed ego.§. dixi. quod
nec qualitas reprobatur.quia non poteſt reprobari: ſolùm enim
ſic aliud hic facit.quia vires quas.l.C.dabat ſententię arbitri pro-
pter iuramẽtum,quia faciebat oriri ex ea dictas actiones, auſert
& tollit quod bene facere potuit Imperator.iuxta illud.meũ nō
eſt tamen tibi denego auxilium.vt no.in l.aſsiduis.j.qui po.in pi.ha.
& iſta dant intelligere iſtam auſ.† Item facit vnum aliud:quia ſi
arbiter iurauit æquam ferre ſententiam.licet faciendo contrariũ
ſit periurus.& à Deo puniatur.vt in tex. ex quo apparet nō eſſe
iuramentum improbatum.quia tunc non eſſet periurus. nihilo-
minus verò facit litem ſuam:licet ſi non iuraſſet, feciſſet. & hoc
vult glo.ſ.in fi.dum dicit.[quidam habent.] dum opponit de l.
ſi quis in conſcribendo.in fi.§.de pac.qđ tene menti:ſed hoc pu-
to verum qñ ad inſtantiã partium iuraſſet.quia tunc partes tene
rentur ſtare conſcientiæ illius.& ei videntur ſe ſubmiſiſſe. vnde
non poſſunt referre.q.d.de periurio.ſicut & alibi.j.de iureiurã.l.
quod ſi à ſeipſo ſine partium requiſitione,non puto qđ hoc prę-
iudicium potuerit facere partibus. cũ non
faciat litẽ ſuam.aliàs facile eſſet arbitro hoc
euitare,q; eſſe nō debet.vt ff. de iureiurã.l.
iij.§.j.Bar.aũt dicit hoc iuramentũ eſſe im-
probatũ.quia cōtra prohibitiōem huius. l.
& ſic iurans peccat mortaliter.ſed ipſe lo-
quitur cōtra iſtũ tex.quia ſi verũ diceret,
non teneretur iuramẽtũ ſeruare.& ſic non
ſeruando,non eſſet periurus: nec expecta-
ret pœnã à Deo.cuius contrarium hic dicitur.loquitur etiam in
arbitro iuris.in arbitratore verò locum non habet q; hic dicitur.
quia poteſt aſſumi cũ iuramento:vt in c.quintauallis,de iureiur.

a In ſcriptis. Adde gl.in l.pe.in §.ſancimus.C.de arbi.Hoſti.in c.cũ tẽpore. de arbi. & Archi. in c.ſtatutum.ij. qō. vij.

b Sentẽtia arbitri emologata. Addẽ Do cto.in c. quintauallis.de iureiu.

2 *Sententia arbitri emologata, quando producat actionem?*

3 *Quòd talis emologatio debeat fieri poſt latam ſententiam: & ſi partes in compromiſſo emologauerunt omne laudum ferendum, an valeat?*

4 *Emologatio quæ fieret poſt latum laudum, ita demum valet ſi tenor laudi erat notum emologanti.*

1 §.ſi quis.† Intentio huius.§.eſt.quod ſi quis lata ſententia
arbitri ſe ſubſcribat ei,dicẽdo nō cōtradico huic
ſententiæ:licet non dicat approbo,vel emologo: videatur tamẽ
approbare:& emologare.inſpecta intentione potius quam ver-
borum cortice.nam ſecundũ corticem verborum iſta verba nō
cōtradico nō importarent approbationẽ. cum ſit dare medium
inter approbationem & reprobationẽ. ſ.nō reprobare, nec ap-
probare.& hoc eſt non contradicere. ſed quia ſe ſubſcribendo
cenſetur aliquid voluiſſe facere diſpoſitiuè.aliàs fruſtra ſe ſub-
ſcriberet. & ita intelligendo nihil faceret. & hoc ideo inſpecto
ſicut Imperator in materia ſtipulationum correxit plures erro-
res:ſequendo potius mentem partium quàm verborum corti-
cem.vt infra de cōtrahẽ.ſtipu.l.ſcrupuloſam.ita hic dicit verba
importare approbationem:ne ſubſcriptio videatur ſuperfluè fa
cta:ſi verò poſſent aliquid aliud importare dicta verba, ceſſaret
ratio in qua Imperator ſe fundat.ideo non recedemus à pro-
prio ſignificato: ſecundũ Rapha.& puto qđ dicat verũ: Pone
exemplũ qđ ille qui viſus eſt talibus verbis,per prius fecerat ali
quem actum de quo poterat dubitari an feciſſet cauſa improbã-
di:vel contradicendi.& ipſe volens declarare animum ſuum di
xit hæc verba.non dixi nec feci animo contradicendi:tunc non
2 importarẽt approbationem,ſed declarationẽ actus dubij.† Not.
b ergo hic quod ſententia arbitri emologata ᵇ expreſsè producit
actionem. Idem hodie ſi emologetur tacitè per taciturnitatem.
x.dierum.& hoc addit.l.ſequens.verſi.ſi autem poſt ſententiam
minimè quidem.& aduertendum.quia iſte.§.intelligiſ ſecundũ
iſtã.l.ſ.eo caſu.quo cōpromiſſum fuiſſet factũ nudo pacto,& ſi
ne pœna:aliàs emologatio expreſſa vel tacita non faceret ex lau
3 do oriri actionem.& ita ibi no.† Item no.quod talis emologatio
debet fieri poſt latam ſententiã:ſi ergo fieret añ,nihil operaretur
ſi in inſtrumento cōpromiſsi dicaſ q; ex nunc partes approbant
& emologãt omne laudum ferendum per arbitros ſecũdũ Dy.
qui ita conſuluit in conſilio qđ incipit. Tholomeo manente. de
quo vide per Bal.in l.ſi.circa fi.de contrahen.emp.& in.l.j. infra
de his quæ pœ.no.in vij.col.hoc tñ videtur verum.niſi etiam di-
xiſſent alia verba.ſ.quod poſsint arbitri facere altè & baſsè pro-
ut voluerint.quia iſta verba habent vim emologationis quæ fie
ret poſt latũ laudum.ita eleganter videtur tenere Io.an. & Ant.
4 de but.in c.humiles.de ma.& obe.† Item emologatio quæ fie-
ret poſt latum laudum ita demũ valet,ſi tenor laudi erat notus
emologanti:ſed ſi portaretur ſcriptura clauſa, vel etiam aper-
ta.& ipſe eam non perlegiſſet,& hoc poſſet probari,licet ſe ſub-
ſcripſerit approbando,nihil operatur.tex.eſt notabilis.infra plus
valere quod agitur.l.ſi.& de re.ali.non alie.l.ij.& quod not. Cy.
infra commodati.l.j.in iij.quæſt.& Bar.in l.j.§.ſi.ff.quemadmo.
teſt.aper.in fin.ij.col.& l.diuus.§.Item ſenatus .de falſis.niſi ap-
pareat quod voluit approbare qualitercunq; ſtet ſcriptura , vel
quicquid contineat vt in l.qui iure militari.ff.de teſta.mil.& no.
per eoſdem doct.in d.c.humilis.quos intelligo eo mõ quo dixi.
nam in dubio non cenſetur voluiſſe approbare ſcripturam, niſi
contineat vtilitatem ſuam.ſi non apparet cōtrarium.

2 *Si pro obſeruantia laudi fuit datum pignus,licet nulla ſtipulatio interuenerit, an hic propter emologationem oriatur actio & exceptio?*

3 *Quid ſi interuenit ſtipulatio pœnalis cum clauſula rato manente pacto, & quia non fuit obſeruatum laudum pœna fuit commiſſa, & exacta, & nunc pars vellet agere ad obſeruantiam laudi virtute illius clauſulæ: an poſſit agere ex ipſo laudo?*

a ¶Clauſula rato manẽte pacto: Quid importat iſta clauſula vide tex. & doc. in l. cum proponas. C. de tranſ. doc. in l. ita ſtipulatus magna. ff. de ver. ob. gl. & doc. in c. fi. de loc. Doc. in c. iter. R. ſeniorẽ. de ele.

4 *Sententia arbitri debet ferri in ſcriptis.*
Emologatio debet fieri poſt ſententiam latã & an etiã añ?
5 *An poſsit renunciari reductioni ad arbitrium boni uiri?*
Verba non diſplicet. quod habeant uim approbationis.
6 *Quod partes pro eorum conſenſu poſsint facere quòd ſententia pariat actionem, uel exceptionem.*
Quid ſi eſt lata tempore feriato, propter meſſes?
7 *Executio ſententiæ quòd non fiat per actionem in factum: quia in ea datur libellus, & conteſtatur lis, ſed fiat per officium iudicis: & quòd non poſsit fieri niſi à iudice qui eam tulit, uel ad requiſitionem eius, datis literis: & quid ſi eſt lata ab arbitro?*
An ex interlocutoria detur actio in factum?
8 *Sufficit parti quæ non uult parere laudo, ad faciendum laudum irritari, ſi non eſt uallatum ſtipulatione pœnali, uel alia, quòd dicat in præſentia iudicis uel aduerſarij, ꝙ nõ eſt cõtẽtus dicto laudo. nec habet neceſſe ulterius pſequi. & quid ſi appellaret?*
9 *Per ſolum compromiſſum non inducitur interruptio præſcriptionis.*
Quid per ſolam citationem?
10 *Quid ſi talis citatio fiat coram arbitro, & quid ſi coram arbitratore?*

LEX V.

1 CVm antea. †Ex ſentẽtia arbitri pacto nudo & ſine pœna aſſumpti emologata expreſſè vel tacitè oritur actio. hoc primò vſq; ad ver. [licet nõ
ignoremus.] Et ex citatiõe facta corã eo inducitur interruptio
præſcriptionis. ſicut ex facta coram iudice. hoc ſecundo. vſq; ad
ver. [ad hęc.] & acta probatoria facta corã eo faciunt fidem coram iudice inter eaſdem perſonas. ad quem recurritur expirato
compromiſſo, & non ſecuta ſententia. hoc tertiò & vltimò. dicit
tota l. & prima pars tractat de viribus ſententiæ arbitri. & limitatur duobus modis. vt ſ. dixi. quando compromiſſum fuit factũ
pacto nudo. quia nõ interuenit ſtipulatio de obſeruando laudũ:
ſed ſimplex conuentio. quod tamen rarò poteſt cõtingere. quia
ſemper notarij interponunt ſtipulationem. & quia ſi cõfecta eſt
ſcriptura etiam priuata continens verbum promiſerunt, cõtinet
etiam ſtipulationem. vt in l. ſciendum. de verbo. obli. & j. de contrahen. ſtipu. l. j. & ſi contineret hoc verbum conuenerit. tantùm
poſſet procedere. quia illud non cõtinet niſi pactum nudum. vt
l. lecta. ff. ſi cer. pe. in ver. conuenit. quia ibi per Bar. alia limitatio
eſt quod non interuenit pœnalis ſtipulatio. vt in prin. huius l. ſecunda verò pars tractat de effectu proceſſus pertinentis ad li. ordinationem. Tertia verò de effectu proceſſus pertinentis ad deciſiones, ſcilicet de actis probatorijs. & iſtæ duæ partes non recipiunt dictas limitationes. ſed quod in eis dicitur, locũ habet etiã
ſi compromiſſum fuit factum cum ſtipulatione pœnali. vel etiã
de obſeruantia laudi. Et aduerte. quia antiqui qui diſtinguebant
an feratur ſententia abſolutoria pro eo. & tunc oriebatur ſibi exceptio pacti. aut condemnatoria pro actore. & tunc nulla actio
oriebatur. habuerũt reſpectum ad naturam pacti nudi. quod parit exceptionem ſi fiat ad liberandum. ſed nõ ad actionem, ſi fiat
ad obligandum vt in l. iuriſgẽtium. §. igitur nuda. & §. quinimò.
ff. de pac. & ſic bene patet quod loquitur iſta l. quando compromiſſum fuit factum pacto nudo. nec etiam interuenit ſtipulatio
pœnalis. & ſic ſi feratur ſentẽtia pro actore, nullus reſultabat effectus, quia nec poterat agi ad obſeruantiam laudi ex ſtipulatione, quæ non interuenit. nec ad pœnam: quia non fuit promiſſa.
ideo per hanc l. prouidetur quod ſi interueniente emologatione
expreſſa vel tacita oriatur actio ex ipſa ſententia, non dico ex pacto nudo: tamen propter authoritatem huius l. quæ dat illi ſentẽtiæ robur, ſicut quando l. dat robur pacto nudo. vt ff. de pac. l. legitima. vnde gl. quæ incipit. ſ. [l. proxi.] in prin. dum dicit quod
naſcitur actio & exceptio ex l. non ex ſententia. non bene loquitur. ſed debet intelligi ſanè quod oritur ex ſentẽtia propter l. authoritatem. & erit exceptio rei iudicatæ: non pactum tantùm. cõſideratio verò Iuſtiniani quod non ſit diſtinguẽdum inter actorem & reum. fundatur ex æqualitate ſeruanda in iudicijs: vt j. de
fru. & li. exp. l. fi. propter quod voluit imperator quod vel naſcatur actio vel exceptio vtriq;, vel nulli. vt ſi fuerit ſententia emologata, naſcatur exceptio reo. ſed lata pro ſe, & actio actori. ſi nõ
fuit emologata, nec reo naſcatur exceptio. nec actori actio. ſed
Imperator non conſiderauit compromiſſum, vel pactum interueniens in compromiſſo: ſicut conſiderauerunt antiqui: ſed ſolũ
ſententiam vbi interueniſſet ſtipulatio de obſeruãtia laudi. licet
nõ de pœna. quia poſſet agi ex ea. vt in l. diem proferre. §. fi. ff. eo.
non haberet locum iſta l. & propter emologationẽ oriatur actio
ex ipſa ſententia. & ſic econuerſo ſi interueniſſet ſtipulatio pœnalis, & non ſuper obſeruantia laudi, quia poſſet agi ad pœnam;
emologatio non faceret oriri actionem vel exceptionem ex laudo præter naturam ipſius laudi. quod cũ ſit latum à priuata perſona non habente iuriſdictionem, non eſt aptum parere actionẽ
vel exceptionem: niſi in ſubſidium. quando redderetur compromiſſum & laudum inutile: interueniente tamen emologatione.
vt hic. & hoc voluit glo. in contrario formato de l. j. ſ. eo. & de d.
2 l. diem proferre. §. fi. †Sed quærit glo. quid ſi nulla ſtipulatio interuenit, tamen fuit datum pignus pro obſeruantia laudi: & ſic
non erit inutile compromiſſum, vel ſententia. quia per retentionem pignoris poteſt quis conſequi executionem. an tunc habebit locum iſta l. vt propter emologationem oriatur actio & exceptio? videtur ꝙ non. ſicut quando interpoſita fuit ſtipulatio, diſtinguit tamen glo. an fuerit datum ipſi arbitro pro obligatione
naturali: quæ partes ſibi obligantur ad obſeruantiam. an datum
fuerit ſibi vt det parti. doc. dicunt quod partes nõ obligantur arbitro in aliquo. quia in hoc non prætendit intereſſe niſi honoris.
ideo ſemper videtur ſibi dari vt tradat parti vincẽti. & ideo ſemper poteſt agi contra eum præſcri. verb. vt tradat parti. per l. ſi ĩ.
§. pe. ff. de præſcri. ver. cum ergo conſultum ſit parti de pignore,
ceſſat prouiſio huius l. & multòmagis ſi eſſet datũ ipſi parti per
3 alteram partem. † Item quærit gloſ. quid ſi interuenit ſtipulatio
a pœnalis cum clauſula rato manente pacto. * & quia non fuit obſeruatum laudum, pœna fuit commiſſa & exacta: nunc pars vellet agere ad obſeruantiam laudi virtute illius clauſulæ, an poſsit
agere ex ipſo laudo? glo. non ſoluit. ſed remittit ad no. in l. ij. ff. e.
Aduerte. quia ſi interuenit ſtipulatio de obſeruãtia laudi. & etiã
de pœna cum dicta clauſula. non eſt dubium ꝙ ſoluta pœna poteſt agi ex præcedenti ſtipulatione ad obſeruantiam laudi virtute dictæ clauſulæ: vt in l. qui fidem. ff. de tranſac. ſed dubium eſt
quando illa ſtipulatio de obſeruantia non interuenit. Nam ſoluta pœna non poteſt agi virtute pacti ad obſeruantiam. dubium
eſt an poſsit agi propter emologationem tacitam vel expreſſam.
Cy. hic tenet quod nõ. poſtquàm interuenit ſtipulatio pœnalis.
& ſic ceſſat remedium emologationis. gloſ. in d. l. ij. tenet contra.
quaſi fuerint duo compromiſſa. vnum cum pœna. aliud ſine pœna. quod reſultat ex appoſitis. d. clauſulæ. & iſtam opi. ſequitur Bar.
in l. ait prætor. ff. de re iudi. & Ioan. An. in addi. Spec. in titu. de
arbi. §. j. & Anto. de Butri. in c. per tuas. de arbi. & vide quod no.
Bal. in l. poſt ſententiam. j. de ſen. Deinde ex iſta prima parte ſic
4 declarata no. primò ibi. [ſi quidem ſubſcripſerint.] † ꝙ ſententia
arbitri debet ferri in ſcriptis aliâs non caderet ſubſcriptio. Item
no. in verbo. [poſtquàm.] quod emologatio debet fieri poſt ſententiam latam. non ante. Sed contra hoc oppo. quod poſsit fieri
ante. vt j. de tẽp. appel. l. fi. §. fi. alle. hic in glo. quæ incipit. [aliud.]
Solu. appellationi bene poteſt renũciari tam poſtquàm ante ſententiam. vt ibi. ſed non poteſt ſententia emologari ante. ſed poſt.
5 vt hic. †Et propter hoc inducitur ad illam q. an poſsit renunciari reductioni ad arbitrium boni viri. & facit iſte tex. quod nõ. quia
talis renunciatio habet vim emologationis. Iſtum articulũ examinat Bal. hic & Dy. in c. ſcienti. de reg. iu. in vj. & Bar. in l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſoc. Ioan. An. in addi. Spec. in titu.
de arbi. §. fi. vbi recitat opi. Ioan. Cal. quando fuerit facta cũ iuramento. Item no. dum dicit. [quod nõ diſpliceat.] ꝙ iſta verba ha-
6 bẽt vim approbationis. vt ſ. l. proxi. §. fi. quod declara. vt ibi. † Item
quod partes pro eorum conſenſu poſſum facere quod ſententia
pariat actio. vel exce. vnde inducitur per Cy. ad q. Si lata eſt ſententia tempore feriato, propter meſſes. & ſic eſt nulla: an partes
poſsint eam approbare vt valeat iure ſentẽtię? videtur quod non.
ſed ſolùm quod valeat iure pacti. vt j. cõmunia vtri. iudi. l. ij.
contrarium facit iſte tex. & etiam ratio. quia ſi partes à prin. conſenſiſſent ꝙ ferretur ſententia. iſto tempore valeret iure ſententię: ga poſſunt renunciare dictis ferijs. vt l. j. ff. de ferijs. ergo & poſt
ſententiã: quaſi conſenſus retrotrahatur. & effectus iſtius eſt magnus: quia ſi pars appellaſſet à tali ſententia. & ſic videtur approbaſſe quod ſit lata tempore feriato: quia ſi non approbaſſet, non
appellaſſet, ſed ſi petijſſet declarari nullum: ſi poſtea deſereret appel. remaneret ſententia firma. breuiter doc. tenent quod nec expreſsè nec tacitè poteſt approbari iure ſententię vt valeat. ſed iure conuentionis. ſicut de conſenſu communi partium: vt in d. l.
nec obſtat iſte tex. quia hæc ſententia non erat nulla: quia non lata contra formam iuris: licet eſſet inefficax: ſed per iſtam l. efficitur
efficax

efficax mediante approbatione. Nos loquimur quando eſt nul la quia lata contra formam iuris:nec tantum valet hoc caſu con ſenſus interueniens poſt ſententiam, quantū ſi interueniſſet an ſententiam quia hoc ſecūdo caſu nō fuiſſet lata contra formā iuris interueniente conſenſu partium.vt ibi. †Item iſte text.videtur probare dū dicit acti.in factum dari quod poſsit ſnia executio ni mādari quod executio fit per act.in factū:ſed eſt falſum imò fit per officiū iudicis,vt plenè no.in Spec.in tit.de execu.ſent.§. breuiter.in princ.& etiam hic ſubijcitur in ver.[in hac quidē re gula]in act.aſt in factū nō proceditur executiuè : ſed ordinariè. quia in ea datur libellus,& lis conteſtatur et vbiq; pōt exerceri: vbi reus habeat forū.Sed executio non poteſt fieri niſi à iudice qui tulit ſententiam,vel ad requiſitionē eius,datis literis: vt not. in l.argentariū.§.fi.ff.de iudi.& j.de iudi.l. properandū.§. ſi autē reus.Sed ſi eſſet lata ab arbitro,quia iſte functus eſt officio non requiruntur eius literæ:ſed poſſet peti executio à iudice ordina rio vt hic in ver.[in hac.]de quo plene not.in l.à diuo. §.j. ff. de re iudi. An autem ex interlocutoria detur actio in factum? dic vt in l.ſi poſtulauerit.§.ſi liber homo.ff.de adul.per glo.& Bar. & vide per eundem in l.à diuo.in fi.princ.prꝫallegata.†Vltimò no.Bal. hic in ver.[ſinautem.]in verbo[atteſtatio miſſa fuerit.] quod ſufficit parti quæ non vult parere laudo, ad faciēdum lau dum irritari,ſi nō eſſet vallatum ſtipulatione pœnali, vel alia,ꝙ dicat in præſentia iudicis vel aduerſarij : quod nō eſt contentus dicto laudo,nec habet neceſſe vlterius proſequi.Sic ergo nec te netur appellare.Et ſi appellaret, nō tenetur proſequi & non pro ſequendo nō tranſiret in rem iudicatam. Cy. contra videtur ſe qui ex determinatione Bar.quā ponit in l.j.ſ.e. dum dicit quòd poteſt appellari:ex appellatione ſtatim apparet de contradictio ne ſua ergo ſtatim euaneſcit laudū, nec expedit quòd amplius infringatur per iudicem appellationis cum iſta l.det poteſtatem parti infringere:eo ipſo quod reprobat non ſic in ſentētia iudicis quia pars non infringit eā propter ſuā contradictionem niſi ap pellet & appellationē proſequatur:& faciat eā infringi per iudi cem appellationis.†No.ex §.[licet non ignoremus.]ꝙ per ſolū compromiſſum nō inducit interruptio præſcriptionis: quod eſt ſingulare:quia hic dicit ꝙ inducitur per conuentionē poſtea fa ctam corā arbitro:ergo prius nō erat facta interruptio. Item no. ꝙ per ſolā citationē interrumpitur præſcriptio : quod eſt verum in præſcriptione longiſsimi temporis : quæ currit ob ſolam ne gligentiā non petētis:vt probatur in l.etiā.j.de præſcri.xxx.ann. Sed præſcriptio lōgi tēporis non interrumpitur:niſi interueniat conteſt.l.vt inmoræ.j.de rei ven. vſucapio verò triennij etiā per conteſtationem nō interrumpitur mero iure : quantū ad hoc vt impediat acquiſitio dñij fienda per eū. Sed bene interrumpitur quo ad effectū:qa licet vſucapione acquirat,non virtute eiuſdē inſtantiæ condemnabitur ad reſtōnē rei:vt l.& poſt edictum.ff. de iudi.†No etiam citationem factam coram arbitro inducere interruptionem.quid ſi corā arbitratore? dic ſecus.vt not. Spec. in ti.de lit.conteſt.§.effectus : patet etiam hic coram arbitro dari libellum & per cōſequēs fieri cōteſta.quod dic vt in glo. quan tum ad vltimum caſum huius l. ꝙ probationes factæ coram ar bitro inter eaſdem perſonas faciant fidem coram ordinario, qua ſi procedat:dic vt in l.fi.j.de teſti. per quam iſte.§. declaratur. quid autem econuerſo? vide in Spec.de proba.§.videndū.verſi. ſed nunquid.

Statuto ſtante qd ſententia arbitri mittatur executioni nulla exceptione obſtante, an poterit obijci exceptio quod in illum qui tulit ſententiam nō potuit cōpromitti?
An poterit etiam obijci exceptio quod pars non potuit compromittere?
Si petitum eſt laudum arbitratoris reduci ad arbitrium boni uiri, & ille bonus uir re duxit,& correxit,an pœna compromiſſi committatur ſi non paretur ſententiæ bo ni uiri.i.iudicis corrigentis?
Quid ſi pro parte fuit correctum,& pro parte confirmatum, an petens reduci incidat in pœnam compromiſſi?

LEX VI.

SAncimus. †Glo. intelligit hanc l. in mulieri bus non habentibus regimē , ideſt iuriſditionem,vel imperium aliàs poſſent aſſumere ar bitrium ponit exemplum in comitiſſa Campaniæ & Matildæ quæ fuit filia regis Italiæ ſecūdum Cy.& mortuo pa tre rexit multas terras in Italia,& fecit plura monaſteria quæ ex tant vſq; in hodiernum diem,vt Mantuæ.& in pluribus alijs lo cis.& hoc potius ꝓcederet de cōſuetudine quā de iure. vt extra eo.tit.c.cū dilecta.arbitramentū verò bene pñt ſumere mulieres ſecundū Doc.qa nec
2 hic nec alibi hoc ꝓhibet.†Pone em̄,dicit ſta tutum qđ ſnia arbitri mittaī executiōi nul la exceptione obſtāte,an poterit obijci ex ceptio qđ in illū qui tulit ſnīam non potuit compromitti:quia erat mulier,vel bānitus, vel excōicatus? dic quod ſic:qa ſtatutū loquiī de ſnīa arbitri, & nunc dicitur quod ille nō erat arbiter.facit l. Diuus.cum ibi no. ff.de teſt.mil.per Bar.& per eundē in l.j.ff.qđ vi aut clā.ſimiliter poſſet obijci exceptio qđ pars non potuit cōpromittere per l.iij. §.ſi ſeruus.ff.de pecu.& ibi per Gul.de Cu.eſt em̄ hic eadē ratio quia ſi nō potuit cōpromitti,ergo ille non eſt arbiter.facit quod no.in gl.quæ ſemper allegaī in cle.j.de ſequeſt.poſ.& fru.quę di
a cit quod per talia verba gñalia nunquā videī excluſa exceptio
3 de incompetentia iuriſditionis.†Vltimò Bal.quærit hic ſi petitū eſt laudum arbitratoris reduci ad arbitrium boni viri.& ille bo nus vir reduxit,& correxit,an pœna cōpromiſsi committatur ſi nō pareī ſententiæ boni viri.i.iudicis corrigētis:& tenet ꝙ non: qa in pœnis dimittēdis non receditī à perſona primi arbitratoris per l.mulcta.ff.de cōdi.& demō.& ibi hoc determinat Barto.ad quod optimè facit l.iij.in princ.& l.cū apud Semproniū.ff.iudi.
4 ſol.quod tene mēti.†Quærit etiā quid ſi pro parte fuit correctū & pro parte cōfirmatū:an petēs reduci incidat in pœnā compro miſsi? ſi em̄ in totū eſſet confirmatū clarū eſt ꝙ cōmittereī pœna niſi habuiſſet iuſtam cauſam petendi reductionē:vt not.in addi. Spe.tit.de arbi.in §.fina.& Dy.in conſi.ſuo quod incipit Ptolo meus manentis:& refert Bar.in l.Iulianus.de condi.& demonſt. & in l.qui Romæ.§.duo fratres.de verb.obl.& ſi fuiſſet in totū reprobatum,clarum eſt quod in pœnam non incidiſſet:vt in di ctis locis not. Sed dubiū eſt quando pro parte corrigitur, & pro parte confirmatur.de hoc vide hic per eum.

a ❡Nūquam videtur excluſa exceptio.Ad de Bar.in l.ſi quis pro ſilio.in § quod ſi quis ff.de inoff.teſt.Lan frā in repet.ca. quo niam contra falſam de proba.

De ſatiſdando. *Rubrica.*

1 *Quæ ſatiſdationes iudiciariæ hodie præſtentur,& quando,& à quo?*

1 †Satiſdationes iudiciariæ quædam præſtātur à perſonis prin cipalibus quę per ſeipſas litigāt:& de iſtis nō loquiī iſta l. ſed dic quod duæ præſtanī ab actore.de quarū vna loquiī auī.gñaliter de epi.& cle.& de altera auī.libellū.j.de lit.cōte.& iſtæ hodie nō ſunt in vſu:vt j.no.& in Spe.de ſatiſ.§.j.quædā à reo.ſ.de iudicio ſiſti:ſi nō poſsidet immobilia:& tūc cū fideiuſſore:vel ſi poſsidet ſufficit ſola ꝓmiſsio ſolēnis cū hypotheca bonorū:& de illa loq tur tit.qui ſatiſ.cog.ff.Item ſi conuenitur rei vendi. pro aliqua re mobili,& ſit ſuſpectus de dilapidatiōe:vel de trāſportatione ad alium locum:de re non baratanda,vel non trāſportanda, ſed re præſentanda ad iuſſum iudicis:& de illa loquitur.l.fideiuſſor.§. fi.qui ſatiſd.cog.& iſta ſunt in vſu,de iudicato verò ſoluendo nō ſatiſdat ſuo nomine conuentus:vt inſti.de ſatiſ.§.ſed hodie.quę dam verò præſtantur à perſonis litigantibus alieno nomine : vt ſunt procuratores,vel defenſores ſine mandato & de his loqui tur l.huius titu.

2 *Procurator conſtitutus apud acta,an poſsit reuocari extra acta?*
3 *Satiſdatio rati,ſeu de defendendo,uel de iudicato ſoluendo,q. debeant peti à procurato re ante litem conteſtatam.*
4 *Procurator actoris quod teneatur defendere dominum in cauſa reconuentionis:aliàs nō admittatur ad agendum.*
Quid ſi reus non uult adhuc reconuenire:an procurator actoris teneatur cauere de ſu ſcipienda lite,& de defendendo cum uolet reus reconuenire?
5 *Sententia lata contra procuratorem reuocatum,quando noceat reuocanti,& ſi feratur pro tali procuratore,an poterit reuocans ea uti.*

LEX VNICA.

1 NOn eſt incerti. †Procurator actoris, de cuius mandato cō ſtat,vt qñ eſt cōſtitutus apud acta,vel qñ dñs eſt præſens & nō cōtradicit,nō teneī cauere de rato ſed ſi reus vult recōuenire dñm,bene teneī caue re de defendēdo eū in cā recōuētionis : & etiā de iudicato ſoluēdo:aliàs nō admittiī ad agēdū: ꝓcurator verò vel defenſor rei etiā ſi de mādato eius cōſtat,non admittiī niſi ſatiſ det de iudicat o ſoluēdo.Itē reuocatio ꝓcuratoris facta ab igno